

8 listopada 2022 r.

**Stanowisko Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego
dotyczące informacji towarzyszących transferom środków pieniężnych**

Jednym z głównych aktów prawnych regulujących obowiązki związane z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu w UE jest Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/847 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie informacji towarzyszących transferom środków pieniężnych i uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1781/2006 (Rozporządzenie 2015/847). Jego przepisy obowiązują wszystkich dostawców usług płatniczych od 26 czerwca 2017 r. Rozporządzenie to zobowiązuje dostawców usług płatniczych, uczestniczących w łańcuchu płatności, do zapewnienia danych identyfikacyjnych o rzeczywistych płatnikach i odbiorcach transferu środków pieniężnych, niezależnie od tego przez ilu dostawców płatniczych realizowany jest transfer.

Wymóg zapewnienia danych wynika także z Międzynarodowych Standardów Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy i Finansowaniu Terroryzmu oraz Proliferacji, wyznaczonych przez FATF¹, w szczególności z rekomendacji nr 16, zgodnie z którą: „właściwe organy krajowe powinny zapewnić, że instytucje finansowe przekazują pełne i aktualne dane nadawcy przekazów oraz pełne informacje o odbiorcy elektronicznych przekazów pieniężnych bądź innych powiązanych komunikatów, a także, aby te informacje pozostawały w przekazie albo powiązanim komunikacie, przechodząc przez cały łańcuch przetwarzania płatności”.

Rozwój sektora usług płatniczych, wprowadzanie innowacyjnych technologii i nowych coraz bardziej złożonych usług płatniczych znacznie wyprzedził możliwości techniczne niektórych schematów i systemów płatności. Nie są one w pełni dostosowane do wymogów wynikających z Rozporządzenia 2015/847. Istotne problemy z należytym wypełnianiem obowiązków przewidzianych przez Rozporządzenie 2015/847 dotyczą transferów środków pieniężnych przechodzących przez wielu dostawców usług płatniczych i piętrowe struktury obsługi transferu². W szczególności dotyczy to transferów realizowanych w łańcuchu płatności przez bankowych i niebankowych dostawców usług płatniczych. W tego typu sytuacjach, w trakcie realizacji transferu, bardzo często dochodzi do zatarcia lub zniekształcenia w łańcuchu płatności danych faktycznych płatników jak i odbiorców, a w niektórych przypadkach dane te nie są w ogóle zapewniane przez dostawcę usług płatniczych płatnika.

Połączone nadzory, tj.: Europejski Urząd Nadzoru Bankowego - EBA, Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych - ESMA i Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych – EIOPA wydały, na mocy art. 25 Rozporządzenia 2015/847, wspólne wytyczne dotyczące środków, które dostawcy usług płatniczych powinni podjąć w celu wykrycia

¹ Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (Financial Action Task Force)

² struktury, w których transfer przechodzi przez różne rachunki i różne podmioty

brakujących lub niekompletnych informacji o płatniku lub odbiorcy oraz procedur, które powinni wprowadzić w celu zarządzania transferem środków pieniężnych, w przypadku którego brakuje wymaganych informacji ([JC/GL/2017/16](#)). Zgodnie z wytyczną nr 59, dostawcy usług płatniczych powinni korzystać wyłącznie z systemów płatności i przesyłania komunikatów umożliwiających dalszy transfer wszystkich informacji o płatniku lub odbiorcy, bez względu na to, czy informacje te są wymagane zgodnie z Rozporządzeniem 2015/847. W przypadku, gdy nie jest to możliwe, na przykład kiedy krajowy system płatności stosuje ograniczenia w zakresie danych, które mogą zostać wprowadzone do systemu, dostawcy usług płatniczych powinni wprowadzić alternatywny mechanizm przekazywania dostawcy usług płatniczych odbiorcy odpowiednich informacji. Taki alternatywny mechanizm powinien być stosowany wyłącznie w krótkim okresie przejściowym, w którym systemy krajowe są dostosowywane, aby były zgodne z Rozporządzeniem 2015/847 oraz wytycznymi.

Mając na uwadze wymogi Rozporządzenia 2015/847 oraz wskazane wytyczne, dostawcy usług płatniczych powinni stosować wyłącznie systemy i schematy płatności umożliwiające pełną zgodność z wymogami Rozporządzenia 2015/847 lub zapewnić alternatywny sposób przekazywania danych.

UKNF oczekuje, że do czasu modyfikacji funkcjonujących systemów i schematów płatności, dostawcy usług płatniczych wypracują alternatywny sposób lub sposoby przekazywania danych i je wdrożą, zapewniając możliwość prawidłowego odczytu i interpretacji danych przez wszystkich dostawców usług płatniczych biorących udział w łańcuchu płatności. Istotnym jest także, aby przy wdrażaniu nowych usług i schematów płatności dostawcy usług płatniczych przeprowadzili analizę ich zgodności z wymogami Rozporządzenia 2015/847. Za brak wypełnienia obowiązków wynikających z Rozporządzenia 2015/847, art. 148 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy³ przewiduje karę administracyjną.

Artykuł 7 ust. 2 Rozporządzenia 2015/847 nakłada na dostawców usług płatniczych odbiorcy obowiązek wdrożenia skutecznych procedur, w tym w stosownych przypadkach, monitorowanie ex post lub monitorowanie w czasie rzeczywistym, pozwalające wykryć brak, określonych w tym przepisie, informacji o płatniku lub odbiorcy. Analogiczne wymogi, na podstawie art. 11 ust. 2 Rozporządzenia 2015/847, ciążyą na pośredniczących dostawcach usług płatniczych. Jednocześnie Rozporządzenie 2015/847 przewiduje szereg zwolnień ze stosowania jego wymogów lub daje możliwość, w określonych przypadkach, ograniczenia informacji o płatniku lub odbiorcy. W szczególności art. 4 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy daje, pod pewnymi warunkami, możliwość niestosowania Rozporządzenia 2015/847. Mając na względzie umożliwienie skutecznego wykonania wskazanych obowiązków przez pośredniczących dostawców usług płatniczych i dostawców usług płatniczych odbiorcy, informacje zawarte w transferach środków pieniężnych powinny każdorazowo umożliwiać ustalenie, że brak danych wynika z zastosowania zwolnienia i nie wiąże się z niedochowaniem obowiązków Rozporządzenia 2015/847.

³ ustawa z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2022 r. poz. 593 z późn. zm.)

Brak wypełniania wymogów Rozporządzenia 2015/847 wpływa na bezpieczeństwo systemu płatniczego i generuje dodatkowe ryzyko wykorzystania tego systemu do działalności przestępczej, w tym prania pieniędzy i finansowania terroryzmu. Ma także wpływ na możliwość realizacji szczególnych środków ograniczających wobec osób i podmiotów, o których mowa w art. 118 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy. Niewypełnienie wymogów Rozporządzenia 2015/847 utrudnia, a w niektórych przypadkach może także uniemożliwić, wykonanie obowiązków wynikających z innych aktów prawnych związanych z prowadzeniem Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa UE, jak również z prawa krajowego RP⁴.

⁴ w szczególności ustawy z dnia 13 kwietnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego (Dz. U. z 2022 r. poz. 835 z późn. zm.)